

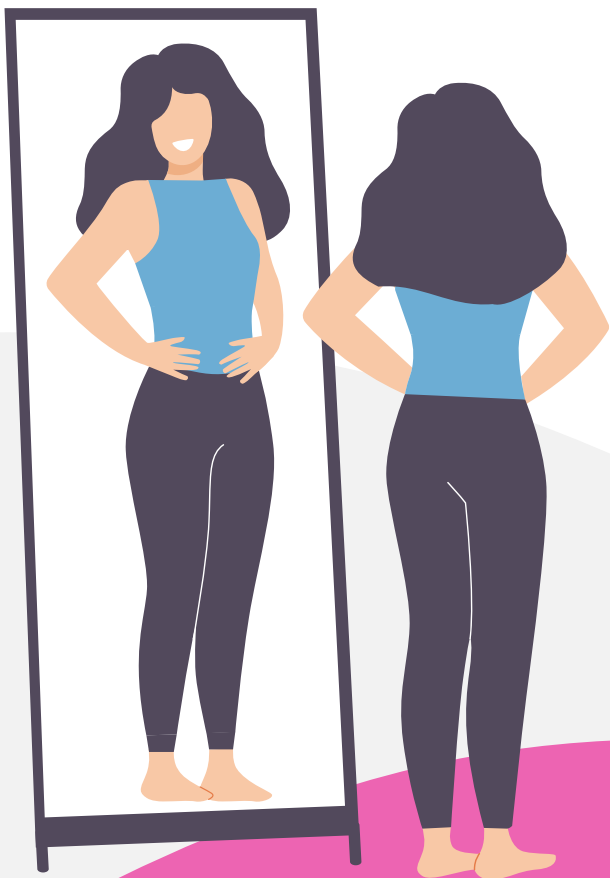
ממצאי הערכת המיזם:

הנגשת סדנאות להעלאת מודעות לחשיבות
הגילוי המוקדם של סרטן השד לנשים עם
מש"ה והנמכה קוגניטיבית

מוגש ע"י 'מכלול',
יחידת הערכה ומחקר, קרן שלם

חוקרת ראשית: ד"ר עדי לוי-ורד
עוזרת מחקר: אילה ליאור

נובמבר 2025

וועדה מלווה:

- **רון רוזנבלום וינקלר**, מנהלת מערך גילוי מוקדם וקידום בריאות, עמותת "אחת מתשע"
- **רוח'לה אלדר**, מנחה בכירה, עמותת אחת מתשע
- **איילת אמר**, רכזת העלאת מודעות, עמותת אחת מתשע
- **יעל רכס חן טוב**, רכזת פרויקטים, מינהל רווחה ושירותים חברתיים, עיריית נתניה
- **יעל שדלובסקי פרס**, מרפאה בעיסוק ראשית, מערך שירותי הבריאות, משרד הרווחה והביטחון החברתי
- **חגית בוכריס**, מנהלת תחום תוכניות ייחודיות, השרות להערכה והכרה, אגף להערכה, הכרה ותכניות, מינהל מוגבלויות, משרד הרווחה והביטחון החברתי
- **רחל סרי**, מנהלת תחום מפעלים מוגנים, שירות בוגרים ומזדקנים, אגף קהילה, מינהל מוגבלויות, משרד הרווחה והביטחון החברתי
- **שרון רגב**, מנהלת שירות בוגרים ומזדקנים, אגף בכיר קהילה, מינהל מוגבלויות, משרד הרווחה והביטחון החברתי
- **שושי אספולר**, מנהלת מעון עתידות, מערך מעונות ממשלתיים, משרד הרווחה והביטחון החברתי
- **שרון גנות**, מנהלת ידע ומחקר, קרן שלם

מטרות ההערכה

3

רכישת ידע
(מקבלות השירות)

2

הערכת היבטים שונים של המיזם
בעיני הרפרנטיות והמנחות

1

מוכנות ומסוגלות מנחות
"אחת מתשע" להעביר את
הסדנאות לאוכלוסייה זו

משתתפות הפיילוט

5 מסגרות

- 4 מרכזי תעסוקה
- מעון ממשלתי אחד
- אזורים שונים בארץ (ירושלים, חדרה, קריית מלאכי, עכו)

3 מנחות

מעמותת "אחת מתשע" שקיבלו הכשרה מותאמת

5 רפרנטיות

ליוו את המיזם במסגרות והעבירו את המפגש השלישי

22 מקבלות שירות

נשים עם מוגבלות שכלית שהשתתפו בסדנאות

כלי ההערכה

1

טופס דיווח מיידי

דיווח קצר של מנחות ורפרנטיות בסוף כל סדנה (מידת שיתוף פעולה, הבנה ואווירה)

2

שאלון למנחות

שאלות פתוחות על מוכנות, מסוגלות והערכת תרומת הסדנאות

3

שאלון לרפרנטיות

הערכת כל מרכיבי התהליך, תרומה והמלצות לשיפור

4

שאלון למקבלות שירות

הערכת ידע ותחושות מהסדנה

ממצאים

הערכת המיזם

בעיני המנחות והרפרנטיות

הערכת המפגש המקדים עם האפוטרופוסיות והצוות

1,3,5

אפוטרופוסיות שהשתתפו

(נוכחות דלה יחסית)

2,6,8

אנשי צוות שהשתתפו

3 מתוך 4

מפגשים התקיימו

בקבוצה הרביעית המשפחות לא הגיעו

"האם הרגשת שהיתה חשיבות לכך שהאמהות וצוות המסגרת
יעבור את הסדנה בעצמו? או שזה היה בסדר גם ללא המפגש הזה?"

"באיזו מידה לדעתך הסדנה הזו הייתה מוצלחת
ותרמה לצוות ולאפוטרופוסיות?"

דעת המנחות: כל שלוש המנחות הדגישו חשיבות רבה

"כן מאד חשוב, הן בהעברת הידע והן בעצם העובדה שהן כנראה תהיינה אחראיות
לקביעת התורים וליווי הנשים לבדיקות"

דעת הרפרנטיות: דעות חלוקות - שתיים ראו חשיבות רבה ("חשוב מאוד לסנכרן בין
כולם בתכנים"), אחת אמרה "אפשר היה גם בלי".

דירוג 4

מידת ההצלחה

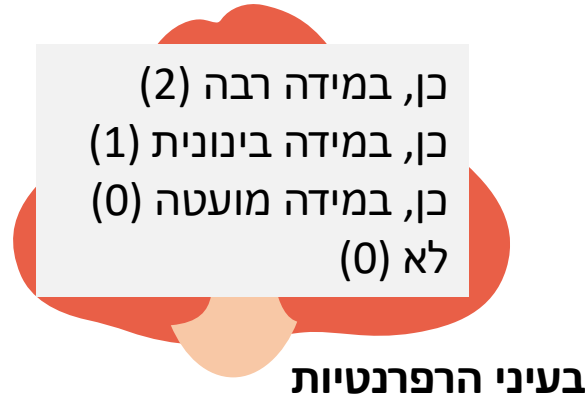
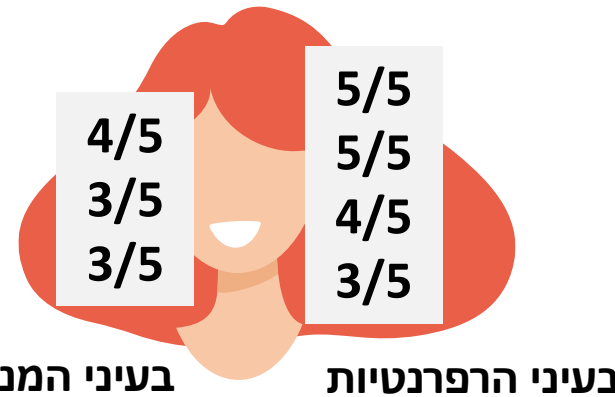
כל הרפרנטיות דרגו את המפגש
בדירוג 4 מתוך 5

הערכת 2 הסדנאות למקבלות השירות

מידת ההצלחה של הסדנאות

מידת ההצלחה של המנחות
בהעברת התכנים והמסר

האם הושגה מטרת
העלאת המודעות לנושא?

תרומת הסדנאות - שלוש רפרנטיות ציינו: "הגברת מודעות"

רפרנטית רביעית: "חשיבות בדיקה גופנית יומית בזמן המקלחת, ובדיקת כל שינוי בשדיים ולדווח לאימא/לאחות".

מידת התאמת הסדנאות לאוכלוסייה - שתי רפרנטיות ציינו כי המצגות היו מותאמות ומוחשיות. רפרנטית שלישית ציינה כי הן היו מותאמות באופן חלקי וכי נדרש להשתמש ביותר תמונות ובפחות מלל.

הרפרנטית הרביעית: "אני חושבת שאם היה רבע שעה לפחות להכיר יותר את מקבלות השירות ושהן ירגישו יותר בנוח ובטוח עם המנחה ואחר כך תתחיל הסדנה אז היה המפגש הראשון יותר מוצלח, כי רוב המקבלות שירות לא הבינו טוב וזה השפיע עליהן בהבנה. המצגת הראשונה עם פחות תוכן. המפגש השני יותר מוצלח והמצגת יש בה יותר תוכן, מקבלות השירות כבר הכירו את המנחה ואפילו ישבו כמעט רבע שעה ודיברו איתה בכמה נושאים שלא קשורים לסדנה, ואחר כך שיתפו פעולה טוב איתה בזמן העברת המצגת".

הערכת הסדנאות - המשך

נקודות לשיפור/שינויים

בעיני הרפרנטיות

שתי רפרנטיות: אין צורך לבצע שינויים
"היה מספק וברור"
רפרנטית שלישית: היתה מעדיפה
"יותר תמונות ופחות מלל"

מידת זכירת התכנים במפגש השלישי

בעיני הרפרנטיות

עיסוק בנושא מעבר לסדנאות

בעיני הרפרנטיות

דיווחים מהקבוצות השונות (בתום כל סדנה)

2

קבוצה 2: 4-7 משתתפות

- * שיתוף פעולה גבוה.
- * נראה כי כל המשתתפות הבינו את המסרים
- * אוירה רגועה במפגשים 1-2, אך מתוחה מעט במפגש השלישי

"משתתפת שיתפה שאימה חלתה בסרטן ונפטרה ממנו"

המלצות: לאפשר גם לנשים מתחת לגיל 30. מצגת ויזואלית יותר.

1

קבוצה 1: 5 משתתפות (מש"ה קל)

- עלייה הדרגתית בהשתתפות ובהבנה:
- * מפגש ראשון: אוירה מתוחה, הבנה חלקית
- * מפגש שני: שיפור באוירה וחצי הבינו
- * מפגש שלישי: אוירה רגועה, הרוב הבינו

"אחת ממקבלות השירות שיתפה שאחותה חלתה ונפטרה מסרטן השד"

4

קבוצה 4: 6-7 משתתפות

- * שיתוף פעולה גבוה
- * כמחצית הבינו את ההסברים
- * התרגשות מהסרטונים

המלצות: "התקשו להבין את המושג 'גוש' או 'גידול'. יכול להיות יעיל להשתמש בדגמי שד שניתן למשש בהם גושים"

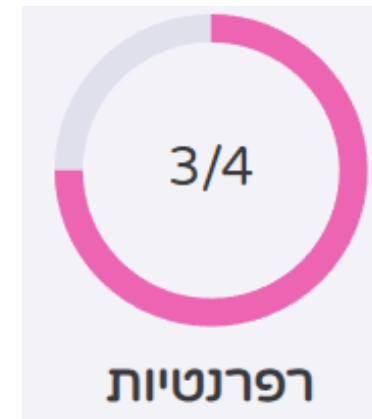
3

קבוצה 3: 6-8 משתתפות

- * שיתוף פעולה גבוה
- * רוב המשתתפות הבינו
- * אוירה נעימה ורגועה

התייחסות לפיצול הסדנאות (לשתיים)

כמה השיבו שזה חיוני לפצל?

"המפגש השני היה הרבה יותר מוצלח עקב ההכרות עם הנשים"

התייחסות למפגש השלישי (בהנחיית הרפרנטית)

חשיבות המפגש השלישי

רפרנטית אחת: 5/5 (רבה מאוד)
שתי רפרנטיות: 4/5 (רבה)
רפרנטית אחת: 1/5 (לא חשובה)

חשיבות המפגש השלישי

"הרגשת נוחות כי מכירות את הרפרנטית והיתה התייחסות
באופן אישי. החזרתיות על אותו תוכן עזר להבנה"
"המשחק עזר להן להשאר מרוכזות ולקחת חלק פעיל.
ניכר כי הן הפנימו את החומר"

מנקודת המבט של המנחות...

תחושת מסוגלות של המנחות

תחושת מסוגלות גבוהה

שתי מנחות דרגו 5/5, אחת דרגה 4/5

צורך בהתאמה

כל המנחות נדרשו לפעול בדרך שונה

"הקצב שונה, חזרה על דברים לוודא הבנה, שילוב הרפרנטיות בסדנא לטייב את תיווך התוכן"
"שימוש במצגת, שפה בסיסית יותר, חזרה על המסרים ונסיון להבין אם הן קולטות"

צורך בתמיכה נוספת

אף מנחה לא חשה צורך בתמיכה מעבר להכשרה

שביעות רצון מההכשרה

☐ כל שלוש המנחות ציינו שההכשרה לא סיפקה מספיק ידע וכלים

יותר מידי תיאורטי

"היה נכון יותר לקיים מפגשים נקודתיים עם מי שמנחות בפועל, ולעבור על המצגות עצמן, להקדיש את הזמן לפרקטיקה"

לא מספיק פרקטי

"הקבוצה הייתה גדולה, רוב המשתתפות לא מנחות את סדנאות הפיילוט, המפגש היה מעניין אבל לא פרקטי"

למידה מהשטח

מנחה אחת ציינה שהבינה את הצרכים מתוך ההתנסות עצמה

מניעים להשתתפות במיזם

"חשיבות העלאת המודעות לסרטן השד והכרות עם אוכלוסיית הנשים והצורך להנגיש עבורן את המידע"

"אחרי שנים רבות בהעברת מפגשים לנשים התעניינתי בלהעביר לקהל אחר"

"הייתי מנחת סדנאות בעמותת אחת מתשע"

נכונות והכרחיות הסדנאות

כן - הכרחי (מנחה אחת)

תלוי ברמת תפקוד (מנחה אחת)

לא הכרחי (מנחה אחת): "חשוב להנגיש, אך נכון יותר לעשות זאת אד-הוק - לפני בדיקות, שיח עם בני משפחה"

תרומה למשתתפות

חשיבות השיח

"חשיבות להתכנסות על מנת לדבר על נושאים שלא מדברים עליהם ביום יום - בריאות השד, הגוף הפרטי"

אחריות אישית

"חשיבות לאחריות שיש להן על הבריאות בחייהן. אפשרות לדבר על הגוף ועל בריאות וגם על מחלה קשה"

אתגר ההבנה

מנחה אחת הדגישה: "התרומה תלוייה בהבנה שלהן"

קשיים ואתגרים

אתגרי ההנחיה

רמה קוגניטיבית

האתגר המרכזי - שתי מנחות הדגישו

"הקושי המרכזי היה להנגיש מושגים לא מוחשיים - כמו סרטן, גידול. נעזרתי ברפרנטיות, אך לא בטוחה שהדברים הובנו עד הסוף"

"התפקוד הנמוך של הנשים. העובדה שהמלווה שלהן היתה נוכחת במפגשים תרמה רבות"

שינויי הרכב

"בסדנא הראשונה הניעו מעט ובשניה נוספו עוד, חזרנו קצת אחורה"

אתגרים נוספים

מנקודת מבט הרפרנטיות:

- "התאמת רמת ההבנה לכל אחת"
- "חששות ופחדים"
- "תרגום לשפה העברית"

קשיים ארגוניים

גיוס משתתפות והחתמה על הסכמה מדעת

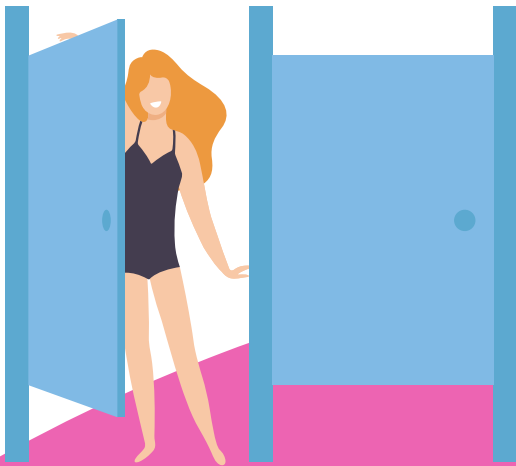
שתי רפרנטיות: ללא קושי

אחת: שיתוף פעולה חלקי

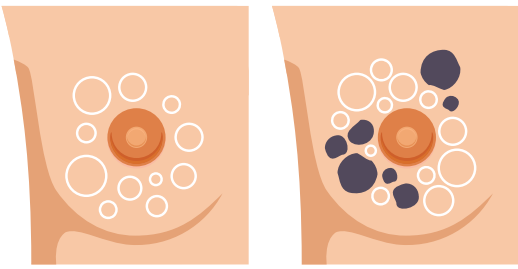
"האימהות לא ידעו למה הן אמורות להניע, ורוב האימהות עובדות בשעות הבוקר"

תפקיד הרפרנטית

כל ארבע הרפרנטיות: לא נתקלו בקשיים בתפקידן

המלצות בנוגע לסדנאות

הנגשה חושית

שימוש בדגמי שד למישוש גושים
- הנגשה דרך חוש המישוש.

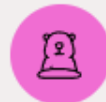
היכרות ראשונית

רבע שעה להכיר את מקבלות
השירות לפני תחילת הסדנה
הראשונה.

התאמת תכנים

יותר תמונות וסרטונים, פחות מלל.
מצגת ראשונה עם פחות תוכן.

העשרה חוויתית

הפיכת הסדנה ליותר חוויתית כדי שיזכרו את החומר.

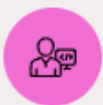

התמקדות בעיקר

דגש על בדיקה עצמית וכירורג שד, פחות על כל סוגי
הבדיקות.

המלצות לכלל המיזם

תשתיות טכניות

וידוא מראש של חדר מתאים, מקרן, ויכולת להציג מצגות.

הערכת רמת תפקוד

בדיקה מוקדמת של רמה קוגניטיבית, שקילה להעביר רק לצוות ומשפחות במקרים מסוימים.

הכשרה פרקטית

מפגשים נקודתיים עם מנחות בפועל, עבודה ישירה על המצגות והתכנים.

נוכחות רפרנטיות

חובת נוכחות של הרפרנטית בכל המפגשים כולל זה של הצוות והמשפחות.

מעקב ואחריות

עולה השאלה אם במסגרת המיזם יש לקבוע מי אחראי לקביעת תורים ומעקב - ארגון או אפוסטרופוס.

ממצאים

שאלון למקבלות השירות

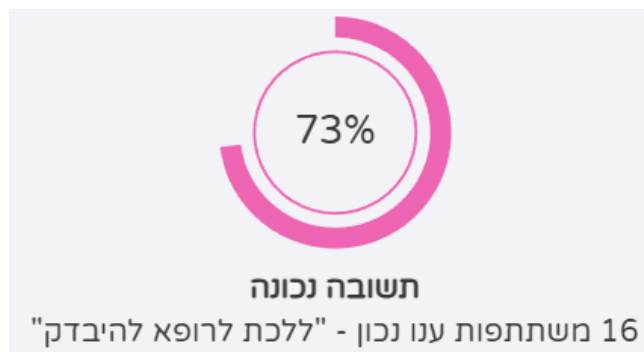

רכישת ידע בנושא

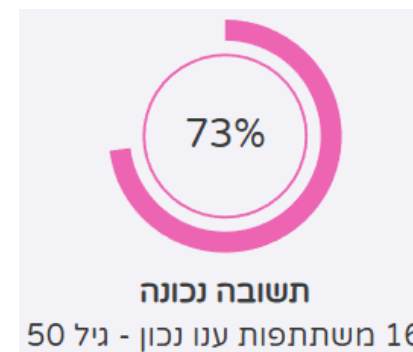
האם מותר לבקש
מלווה לבדיקה?

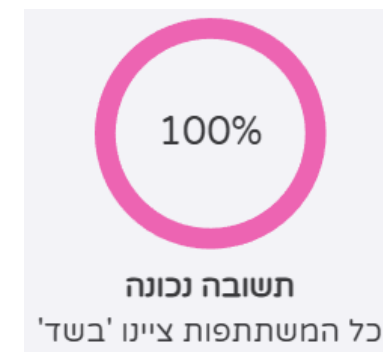
אם יש לך כאבים בשד, יותר מכמה ימים –
מה צריך לעשות?

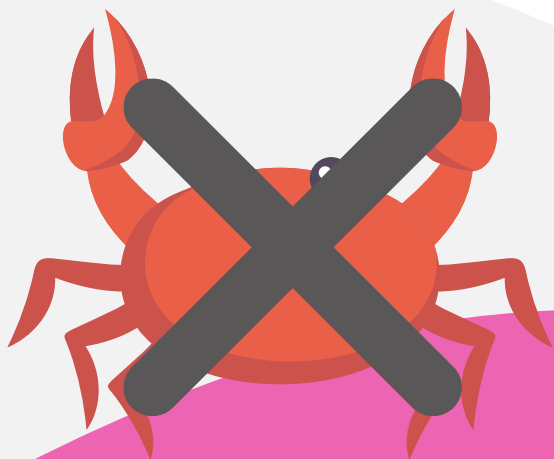
מאיזה גיל צריכה כל אישה
להתחיל ללכת לרופא כירורג
שד כדי להיבדק?

באיזה אזור בגוף פוגע
סרטן השד?

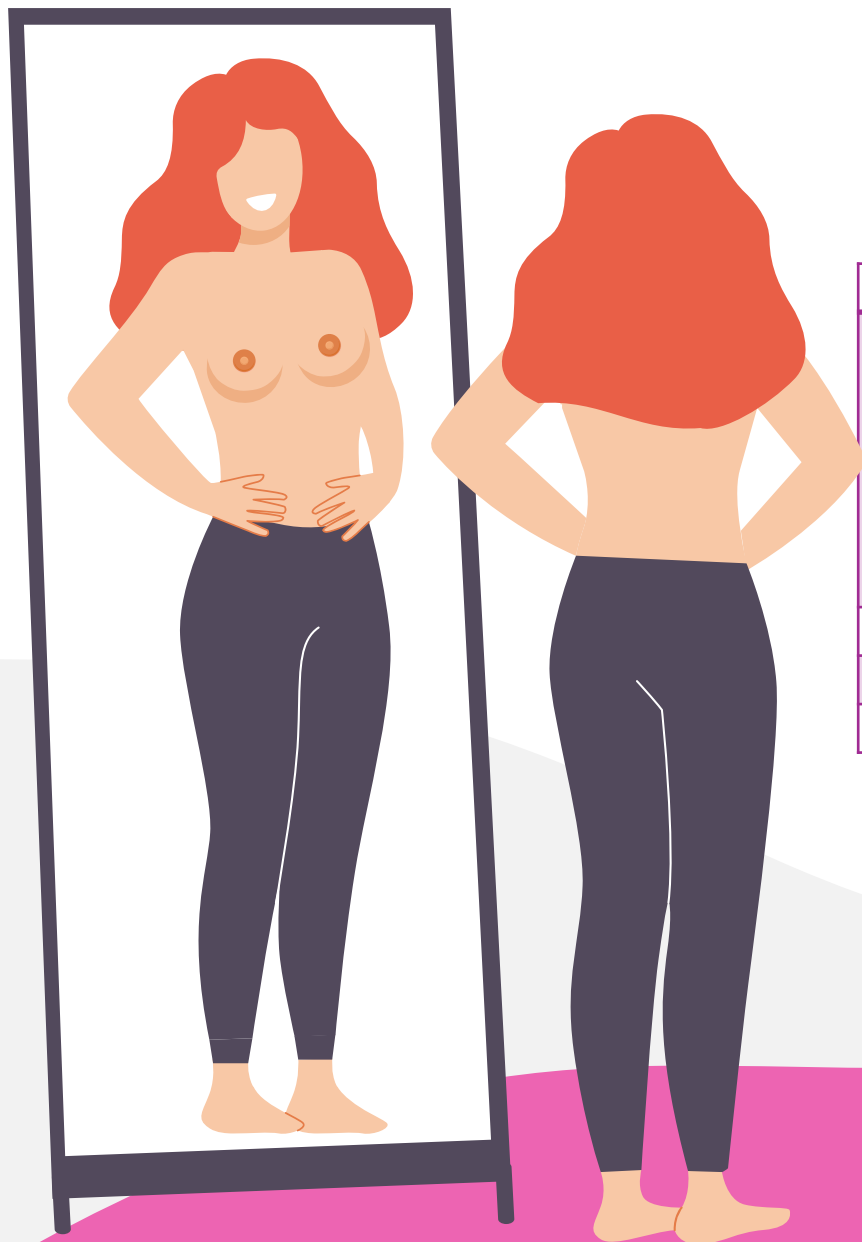
האם חשוב להכיר את השד שלנו כדי לשים לב לשינויים שקורים בו? (כן/לא)
פרט למקבלת שירות אחת – כל מקבלות השירות ענו תשובה נכונה ("כן").

רכישת ידע - המשך

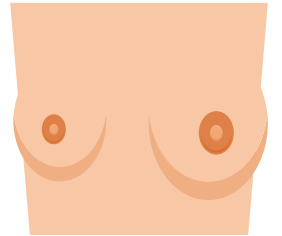
כאשר את מסתכלת במראה, מה חשוב לעשות כדי לגלות סרטן שד?

שכיחות	ציטוטים	
14 (64%)	"שני השדיים אותו דבר", "מסתכלים על השד שלנו במראה גם בודקים ביד אם יש משהו או שינוי בשד", "למשש את החזה", "לבדוק את הציצי", "לראות אם יש גוש, אם השדיים באותו גודל, שמשו לא שונה בפטמה - הגודל, הצבע, פצעים, וכו'", "אני מסתכלת במראה ובודקת את השד אם יש שינוי או משהו", "אם יש פצעים להסתכל טוב", "להוריד חולצה ולהסתכל טוב על השדיים ולבדוק", "להסתכל על זה", "לבדוק שהם לא שונים אחד מהשני".	תשובה נכונה
1	"אם יש נקודה אדומה בשדיים"	תשובה לא מדויקת
2	ללכת לרופא, כאבים	תשובה שגויה
5		לא זוכרת/לא יודעת

איזה שינויים יכולים לקרות בשד, שיש לשים לב אליהם?

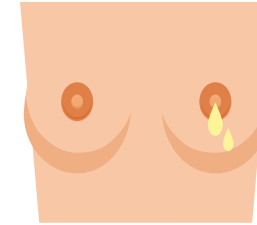
שינוי גודל

82%

השיבו נכון

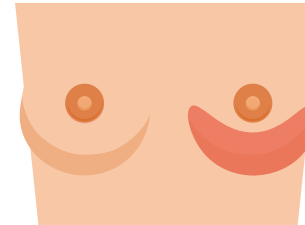
הפרשות (נוזל או דם)

50%

השיבו נכון

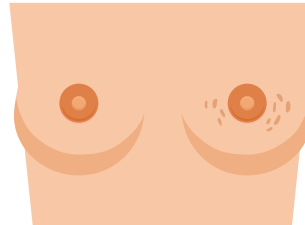
שינוי צבע

50%

השיבו נכון

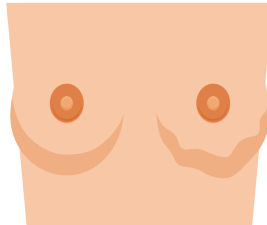
סימנים על השד

45%

השיבו נכון

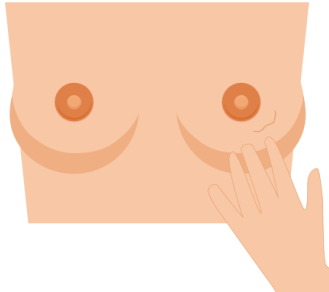
שינוי צורה

45%

השיבו נכון

הימצאות גוש

32%

השיבו נכון

אף אחת לא ענתה "גוש", אך משום שרואים בתמונה כתם/פצע אז קיבלנו את התשובה כנכונה

קיבלנו גם את התשובה "פצעים" על השד

אף אחת לא אמרה דם. יש שאמרו נוזל/הפרשות אך יש שאמרו דברים אחרים שקיבלנו כגון: חלב, דמעות.

תחושות במהלך הסדנאות

איך הרגשת בפעילות של בריאות השד של האישה? (ניתן להקיף כמה תחושות)

1	5	16
תחושות משולבות (מפחדת ומתעניינת)	תחושות שליליות	תחושות חיוביות
התפלגות תחושות שליליות • לחוצה - 4 משתתפות • עצובה - 1 משתתפת • מפחדת - 0 משתתפות • דואגת - 0 משתתפות	התפלגות תחושות חיוביות • מתעניינת - 5 משתתפות • שמחה - 4 משתתפות • רגועה ומתעניינת - 3 משתתפות • בטוחה - 2 משתתפות • רגועה - 2 משתתפות	

האם היה בפעילויות האלה משהו שלא היה לך טוב? אם כן – מה?
 "לא" (9) , "הכל היה טוב" (5) , "להיפך, זה טוב ומעיד על דאגה לבריאותנו" (1)
 "היה לי טוב אבל הייתי קצת לחוצה ומפחדת כי אחותי היה לה סרטן שד והתפשט לה בכל הגוף ונפטרה בסוף", "היה טוב, קשה השפה".
 ** אחת כתבה שהיה לא נעים ולא נעים להיבדק, ואחת כתבה שזה הביך אותה.

המלצה לחברות

כל 22 מקבלות השירות דיווחו כי הן ימליצו לחברות
אחרות להשתתף בסדנאות.
הנימוקים שלהן נחלקו לשלוש קטגוריות:

100%

5

עניין והנאה

"כי היה לי כיף ומעניין"

"זה טוב" "כי היה יפה"

5

רכישת ידע

"שידעו יותר על הנושא הזה"

"כדי שילמדו על השדיים, מה צריך לעשות"

9

הבנה של חשיבות הבריאות

"כי זה חשוב לנו, זה הבריאות שלנו"

"לעודד נשים לגשת לבדיקות סקר מוקדם"

תודה על ההקשבה

יחידת 'מכלול'

קרן שלם

Michlol.kshalem@gmail.com

